

KIA DÓHIVATA LA
Főnterz 132. sz.

HIRDETÉSEK DÍJA

Három hasábol petít for 5 kr.
Kis Hirdetében egy sz. 2 kr.A hirdető fél nevével ellátott
hirdetéseknél külön 30 kr.
bélyegdíj fizetendő.

HALASI UJSÁG

TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG

Főnterz 132. sz.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

egész évre 4 frt
fél évre 2
3 hóra 1

Egyes szám ára 10 kr.

A házi ipar és az asszonyok.

Vettük és közöljük a következő cikket:

E lap múlt számában el volt mondva, hogy városunk férfi lakosságának az a része, mely két kezével keresi kenyerét, mily tetemes munkát képes elvégezni az úgy nevezett dolog idő alatt. Mind igaz, a mi ott a munkateljesítés dícséretére felhozott, de nagyon igaz azután az is, hogy ha a nyári és őszi munkának vége van, akkor a mi jó mezei munkásainknak nagyobb része pipázva, piacon ácsorogni tölti a telet. — A ki önszeretetből nincs egészen elfogulva maga iránt, ezt el kell ismernie. Talán mentséggül szolgálhat, hogy a férfi télen át a nád- és favágáson kívül alig talál munkát.

Rámutatott az említett cikk az úgy nevezett házi iparra, mely nálunk még alig ismeretes, de ha ismeretes lesz, hiszem, hogy a dologszerető férfiak annak is utána látnak.

Igen a férfiak, de hát az asszonyok?

Ugyan hány olyan szegény sorsú kenyérkereső férfi van ebben a városban, a ki elmondhatja: onnek a rajtam levő fehérműnek a fonálját a feleségem fonta? Ezt a zsákot, a mibe a rőszgabonát méretem, a feleségem fonta-varrta, a takács csak szőtte?

Hajdanában pergett a rokka őjfőlig, s pergett 4—5 órától reggel 10 óráig mikor a rövid napi fölöstököm össze-

esett a déli ebéddel. — De most már nem a gazdasszony hanem a pók rakja meg fonállal az orsót. A fehérműt nem a háznál font fonálból szövi a takács, hanem veszik a ringy-rongy grániczot a boltban. Ha jó tartós zsákot akarunk venni elmegyünk Császártöltésre, Kis-Kőrösre, mert ott a szorgalmas sváb és tót asszony megfontja, megszővi, és jó pénzt kap érte!

Erre ellenvetik: miből fonnánk szövethónk, mikor nincs kender, nincs lon?

Igaz, hogy a két növényt határunkban csak ritkaságként természetlik most. — De mi ennek az oka? Az, hogy nincs a ki földolgozza; mert — tisztelen ugyan gazdasszonyainkat, — de kedvesebb előttek a piacra járás és az apjuk által keresett pénzen a boltban vásárlás, mint a fonás miatti késő lefekvés, korai felkelés.

Magyar embernek felesége van. Ez a szó azt jelenti, hogy az minden tekintetben felelőse az életének! — Legyen igazán az, ne csak a keresmény elköltését, de annak megszerzését is ossza meg a férjvel s így összevetett vállal folytonosan dolgozva, családja fenntartása végett kötelességét mindegyik buzgón teljesítve, sok garast megtakaríthatunk. És ekkor aztán nem esik oly nehezen, ha az iskolás gyerekek egy húsz krajczáros ábcézt kell venni, vagy épen a tandíjat is meg kell érte fizetni. — Azt a sarjadókat már

megtanítják abban az iskolában, hogy különb ember és asszony valjon belőle, mint a milyen az apja meg az anyja volt!

Városi közgyűlés.

— A költségvetés tárgyalása. —

A városi képviselőt a hó 23-án délelőtt közgyűlést tartott, melyre első sorban a jövő évi költségvetés tárgyalása volt kitűzve. A 132 bizottsági tag közül 58-an jelentek meg a közgyűlésen.

A szakosztályok megállapítása szerint a költségvetés fő összegei a következők: bevétel 30,796 frt 85 kr., kiadás 38,178 frt 74 1/2 kr., fedezetlen hiány 7881 frt 89 1/2 kr.

A költségvetést a főjegyző terjesztő elő. Előterjesztésében utalt arra, hogy az előirányzat összehasonlítva a tavalyival tetemes csökkenést mutat a fedezetlen hiány tekintetében. Költségvetésünket összehasonlítva a szomszéd községek költségvetésével, a hiány fedezésére Halas város adóalapját tekintve csak itt mintegy 9% pótladó, míg pl. Nagykőrösön ez tonz 22%-ot, Ózeglőden 35%-ot, bár ez utóbbiak bevételei a miénket tetemesen meghaladják. Felolvasatott egyszerűségi a szakosztályoknak arra vonatkozó jelentése. A közgyűlés általánosságban észrevétel nélkül elfogadta az előirányzatot s ezzel megköszöntött annak részletes tárgyalása.

A bevételek rovataiban a nádasokról szóló cikknél felhozott Kolozsváry István indítványozván, hogy a szakosztály által 835 frt 45 kr-ra loszállított bevétel 1000 frtra emeltesse föl. Indítványát avval indokolta, hogy Ámbár a városban a nádas épületek száma ezonáltal nem szaporodik is az eddigi mértékben, a tanyákon ezonáltal még nagyobb építkezések várhatók, mivel a forgalom megindultával mindenki igyekszik fog gazdaságát mentől

TÁRCZA.

Arany János Kis-Ujszálláson.

Az elhunyt nagy költő életéből ismeretes az, hogy ő ifjú korában egy évig Kis-Ujszálláson tanítószkodott. Életének ez időszakáról keveset tudunk; maga, Gyulai Pálhoz intézett s ettől Toldy Ferőchez iratai közé került levelében, mely ifjkoráról egyedül tartalmaz hiteles és kimerítő adatokat, csak annyit ír a részben, hogy Kis-Ujszálláson tanító volt egy évig, hogy ott magán tanulmányait folytatta és specialiter a német olvasásban Schillerig vitte föl. Hogyan élt, milyen életmódot folytatott, kikkel érintkezett — minderről amaz életrajsi adatokat tartalmazó levél a lehető legkevesebb fölvilágosítást nyújtja.

Nagy férfiaknál azonban, a kik maradandó nevet hagynak magok után, fontosággal bír életük történetének legcsekélyebb mozzanata is; az utókor csak az egész embernek s minden életviszonyának ismerete mellett alkothat helyes fogalmat az elhunytól. Mőnkben lévőn Arany Jánosnak Kis-Ujszálláson lakásáról néhány adatot összegyűjteni, szolgáltatni vélünk vele tenni az irodalom történetnek,

ha most azoknak közreműködésével a hőzagnak a költő életörténetében botlóléshoz hozzájárulunk.

Arany Jánosra ma már kovosan emlékeznek Kis-Ujszálláson. Ő 1834-ben volt ott a főiskola másodlik elemi osztályának tanítója. Ona kimonotolo előtt úgynevezett novitius-diák volt Dehreczenben, hol a kollegiumban 1833-ban iratkozott be. Tanítószkodása alatt szoronyon fölre vonulva élt; a társasörököt nem kereste föl s idejét kizárólag olvasással és tanulással töltötte. Két férfi volt Kis-Ujszálláson, a kiknek nagyobb hatása volt reá s a kik befolyással bírtak tehetsége kifejlődésére is. Az egyik Török Pál, a mostani dunamelőki superintendens, ki akkor ott rector volt. Eszel való ismeretsége és barátsága föl van jegyzve és köztudomású dolog: nincs azonban följegyzve egy másik férfi neve, a ki nem kevesebb hatással volt Aranyra, mint Török Pál, sőt a kinek hatása a költő életviszonyainak alakulása tekintetéből még tán fontosabb volt mint az akkori kis-ujzállási rectoré, a ki a költőnek inkább magán olvasmányai bővítésében nyújtott segílyt könyvtárának átengedése által.

Másik férfiú Dorka Illés, akori kis-ujzállási felkípásztör volt; classicus tudományú és műveltségű ember, a ki úgy látszik már akkor felismerte Arany Jánosban a nagy tehetséget. Ő ugyanis s molott, hogy magán olvasmányai folytatásában szintén buzditotta és támogatta az ifjú segéd tanítót, azonkívül feltétlenül kívánta tőle, hogy a kis-ujzállási osztandó letöltével okvetetlen visszatérjen Debrecezenbe tanulmányai folytatására; sőt az ő közbenjárása folytán Arany János az egyháztól segílyt is nyert, hogy Debrecezenbe visszatérhessen s ott az iskolai tanulmányokat egy ideig az anyagi gondoktól menten folytathassa.

Meglehet, hogy Arany a sürgősen nélkül örökre Kis-Ujszálláson marad s ott az aránylag kedvező anyagi viszonyok mellett a kellő világismeret és tájékozottság hiányával nagy tehetsége nem fejlődik ki olyan mértékben, mint később kifejlődött. Az akkori kis-ujzállási pap buzditási és intési mindenestire fontos tényezők voltak a költő életében s méltó, hogy Dorka Illés neve Arany János életrajzában megemlíttessék.

Halterjesednie lemei. Gazdasági épületeknél pedig a múlt év a zsidó felől mindig előnyben fogják részesíteni. Indítvány elfogadtatott a e cím alatt a bevétel 1000 frtban állapított meg.

Tégláról bevételről elő van irányozva 200 frt. Tóth János közgy. tag ezt legalább 300 frtra kívánja fölemelteni, mivel a múlt évi bevétel is erre utal, de meg a tégláról még drágább a áról az említett összeg bevélt. Dr. Babó M. főjegyző ellenzi a tétel fölemelését, mivel a városnak tanási intézkedés szerint a tégláról nyereszkelem nem szabad, lévén ez épületekanyag egyedül a közönség örökében tartalomadó. Erre az eredeti összeg meglaggyatott.

A rendkívüli bevételek ezimén előirányzott 228 frt 26 krnál Tóth János közgyűlési tag felszólalván kijelenti, hogy az e ezimén főlvevett bevételt nem tartja arányosnak a szintén rendkívüli ezim alatt főlvevett 2592 frt 23 kr. kiadási tétellel. Szükségesek tartja tehát vagy a rendkívüli bevételt fölemelni, vagy a rendkívüli kiadást leszállítani. — Az előadó főjegyző megjegyzi erre, hogy a két tételt egyáltalában lehetetlen arányba hozni egymással, mert ha a város előre tudná, miből fognak befolyjni a rendkívüli bevételek, akkor azokat a rendesek rovataiba vonná (fő). A 228 frt 26 kr. rendkívüli bevétel, a tavalyi arányában, minl Tóth János úr kívánja, föl nem emelhető, mivel a bíróságtól befolyó bírság pénzek ezentúl nem a város közpénztárába, hanem az új büntető törvény intézkedése szerint az államkincstárba fizettetnek. A főlvevett összeget kéri azért is megszavaztatni, mivel ezek három évi átlag szerint vannak megállapítva, a melyhez ragaszkodni kell, ha csak az előirányzat alaposágát megingatni nem akarjuk. A kérdésses tétel erre változatlanul megszavaztatott.

A szakosztályok a gymn. professoralis fizetésre előirányzott 168 frtot eddigi rendeltetésétől elvonni s ez összeget a községi iskola-alapnak kívánják kiutalványoztatni. A főjegyző előterjeszté a szakosztályok azon nézetét, hogy a gymn. professori állás, melynek fizetésére a város ez összeget rég idő óta adja, annak idején olyan természetű volt, hogy az elemi népiskola kiigazítását képezte; ily értelemben és minőségben ez állás többé nem létezik s így a kérdésses jövedelem élvezetőre hivatott jogalany nincs. A főjegyző ajánlja a szakosztályi indítvány elfogadását. Ez ellen felszóltak Tóth János, Parkas Imre és Kozsary István közgyűlési tagok. Az előbbi kiemelte, hogy ez ügy összefüggésben áll egy másik ismert ügygel, mely a nélkül is sok rossz vért csinált már a közönség közt. A kérdésses összeget meglaggyatni kéri a főiskolánál, annyival inkább, mert ellenkező esetben a város előreláthatólag perrel fog megtámadtatni. A főjegyző erre fölvilágosításul előadja, hogy perrel az ügyben szó nem lehet, mivel ez egész ügy közigazgatási hatóságok által bírálendő ol, ha ugyan az egyház a közgyűlés határozatában meg nem nyugodnék. Parkas Imre figyelmezteti a közgyűlést, hogy teljesen töves a szakosztály azon fölfogása, mely szerint a régi professori állás a mai főiskolával megszűnt volna. A régi professorátus megfelel a mai 4., 5. és 6. osztálynak. E szerint a jövedelem élvezetőre hivatott jogalany megvan s így a város a fönlálló gyakorlat alapján ez összeget köteles eddigi rendeltetésére fordítani. — A főjegyző kérdésre Vári Szabó I. polgármester hasonló értelemben nyilatkozik, mire a főjegyző kijelenti, hogy a szakosztályi indítvány mellőzésével szintén az eredeti előirányzatot tartja elfogadandónak. Kozsary István szintén Parkas Imre nézetéhez csatlakozik, annyival inkább, mivel közművelődési intézetről lévén szó, a város a felsőbb hatóságok által előreláthatólag köteleztetnek a kibélt összegnek az eddigi célra fordítására. — A közgyűlés ezek folytán megszavazta az eredeti előirányzatot.

A városi tisztviselők fizetéséről Tóth János kérdést tett, hogy a főlvevett 9351 forint összegben a külrendőr-biztos 400 frt fizetése

benne van-e, mivel az állami esendőség felállításával ez állásnak meg kell szűnie, a mint hogy a hasonló állásokat a vármegyék is megszüntették. A főjegyző fölvilágosításul előadja, hogy a 400 frt az előirányzott összegben benne van s nem volt kihagyható azért, mivel nem tudható, ha nem lesz-e szükség a városnak a esendőség felállítására után is ez állásra; továbbá, mert ha megszűnik is ez állás a jövő évben, kárpótlás nélkül az illető hivatalnokot úgy sem lehet elbocsátani, mivel 6 évre választatott meg s így legalább egy évi fizetését ki kell adni, a mint ezt a vármegyék is eszeltek. E szerint a kérdésses összeg változatlanul meglaggyatott.

Utcai lámpákra előirányoztatik 160 frt Ezt Tóth János 250 frtra indítványozza emelteni mely indítvány egyhangúlag elfogadtatott. A polgármester ez ügygel kapcsolatban kijelenti, hogy a lámpák elhelyezése és gondozása tekintetében később részletes előterjesztés fog a közgyűlésnek tételni.

A költségvetés egyéb pontjára nem tötött megjegyzés. E szerint a közgyűlés által megszavazott költségvetés összegei most már a következők:

Bevétel	30.961 frt 40 kr.
Kiadás	38.278 frt 74 1/2 kr.
Fedezetlen hiány	7317 frt 34 1/2 kr.,

mely összeg mintegy 80.000 frt államulós után kivotendő (körülbelül 9%) pótdalóval fog fedeztetni.

Plébános és kántor.

Rózsa Béla helybeli plébános és Pipis Sándor r. cath. kántor közt egy idő óta nagy-mórvú személyes ellentét és surlódás állott be, a melynek híre a közönség köze is kihangzott, sőt az ügy már legújában a felek által az egyházi és világi törvényszék elő is beterjesztetett. Az egyházi törvényszék, illetőleg a szentszék elő Rózsa Béla plébános terjeszté az ügyet, összesen 10 pontba foglalt vádakat terjesztvén be oda a kántor ellen.

A váci püspök ez ügyben Agócs János főlegyházi esperesplébánost és Kusicsky Lajos főlegyházi káplánt küldte ki az előzetes vizsgálat megtartására; ezekhez a megye részéről harmadik tagnak Vári Szabó István halasi polgármester küldött ki.

E vizsgáló bizottság két egyházi tagja a hóten Halasra érkezővén, a világi küldöttel együtt a hó 22-én ülést tartottak s hif alatt kihallgatták azon tanukat, a kikre a vádló a vádpontok igazolása végeit hivatkozott. Ezek a következők: Krizsanics János nyug. törv. bíró, Tót Julius szolgáló, Csatrang Tam szolgáló, Nagy Róza szolgáló, Nagy Apáthy Pál harangozó, Ronyecz Imre és Nagy Teréz iskolaszörök, Szvetnik Veron, Molnár Teréz napszámos asszonyok, Omali János, Gusztag Márton, Halász D. Ferencz Borbónyi Mihály, Broeska Sándor, Hambalkó Imre polgárok.

A tanúkihallgatásról s általában az egész tárgyalásról jegyzőkönyv vótatott föl, mely a szentszék elő terjesztetik s a hozandó ítéletnek alapjául szolgál.

Együttal a bizottság egy másik ügyben is tartott vizsgálatot. Ugyanis Bernáth Károly úrvagyán több rendbeli vádat emelt a püspök-nél Rózsa Béla plébános ellen s most az erre vonatkozó tanukat a bizottság szintén kihallgatta s vallomásaikról jegyzőkönyvet vott föl.

Azon legkövöshő sem épületes állapotok illusztrálására, melyek a helybeli r. cath. egyház körében uralkodnak, érdekesnek tartjuk közölni azon vádpontokat, melyeket Rózsa Béla lelkész Pipis kántor ellen a szentszékhez benyújtott s törvénkhöz képest ismertetni Pipisnek erre beadott válaszirátat. A plébános ur vádpontjai s z ó s z ó r i n t a következőleg hangzanak:

- 1. Vádpontok Pipis Sándor halasi kántor-ellen. a. Gyafázatos istenkáromló. Ha valakire meg-haragzik, a legnagyobb ordítással a szentszék a tyristent káromolja.
- 2. Kibizakolt, gőgös; felelivalót nem akar ismerni. Kimondá: neki nem pártanosul pap, hogy

pénteken és nagy köjben húst ne egyék; neki nem pártanosul senki; pap-fütyre nem megy.

3. Erkölesten éjjeli esvárgó, az előbbi iskola-szolgá nejt éjjel az ágyából kihajította — Molnár Teréziát — hogy őt személyekhez vezesse. Most már ismerővén az ily helyeket, bizonyosan ez elője most is sűrű éjjeli esvárgásaiak. Ezenfelül részegeskedő.

4. Vallástalan Pénteken és minden böjti napokon húsfaló. Sőt a másik két tanítót is — Henyák Pált és Ferencsik Károlyt — rávotta a böjt feltörésére, pénteki hús-évesre. Nem csak én több ízben, de ápril 24-én ez évben Agócs János főlegyházi esperes-plébános ur náham levele és ezekről értesülvén, megintette őtet s ennek dacára a rájövő pénteken két ezer a házam előtt vitetett magának presopjét Budasné főző-nőtől.

5. Nagy köjben az idén fekete vasárnapra virradóra nyilvánosan bálban a kath. egyház ezen hivatalnokai és népnyelöje reggelig táncolt. Vasárnap reggel Hambalkó Imre és Broeska Sándor kath. lakosoknak dolguk felt volna vele, de a körhelykedés miatt föl nem keltették reggel 8 órakor s kérdézővén a esolédet, hogy onnek mi az oka, midőn az megmondá, hogy bálban vót reggeliz, ezek mindkettőn meglotrínkozva mondták hogy akasztani kellene.

6. A gyónást szemtelenül kigányolta t. Krizsanics János nyug. bíró és neje Fridrich Róza előtt, kik szintén vendégeim voltak, gonyolódva adta elő, hogy David János nyug. plébános gyónította őt, mit mondott a gyónásban, hogy David János ugyanoly istenfélő, mint magatja, csak népholondó — mint vendégemet kénytelen voltam rendre utasítani.

7. Rossznyelvű rágalmozó, másokat kicsufoló, nem csak engem és házimat gyulázatosan megrágalmazott, hanem egyházgondnokunkat — Vidu Józsefet egy meyeköz alkalmával kigányolta, de szántalánokat utcai kirölgésével meglaggyatott.

8. Lakása ép a templomgátok átellenben és igen közel lévén, nem tekintette isten házáat és az ott levő oltári szentszékot; igen sokszor körhely barátokkal udvarán dözsölvén, annak parizma dalokat ordított.

9. Második házasságát tökéletesen vallástalan családtól kötötte, mely család tagjai soha templomba nem járnak. Két leány ezen családtól, — már az egyik kántorné, csak azért jött néhő a templomba, hogy az oltári szentszék fölmutatásakor tüntessen, mint a kuró kifeszítve állva maradjon és nevése a leborulókot. — Vágre

10. Ezen második házassága alkalmával tőp-tőp-tőleg, hogy a katholicizmust sempire sem becsüli, a halasi 6000 katholicus mellőzésével két református misznagyot állított ki, még pedig a jövöböl.

Nem kövöshő érdekes a Pipis Sándor által a vádpontokra beterjesztett válaszirát. Pipis ebben pontonként föl az egyes vádakra s ezeket mondja:

Az 1. vádpontot egész terjedelmében valótan ráfogásnak és rágalomnak nyilvánítja.

A 2. pontra nézve kijelenti, hogy ő Rózsa Béla plébános mat két ízben megkérte, egyszer lakasán, mászor az egyháztanács ülésén, de az mindkét alkalommal meglaggyadta a becsületot.

A 3. ponton vonatkozólag utal arra, hogy leg-utóbb városi képviselőnek választatott meg, a mi a közönség bizalmának a tanujele. A mi az iskolaszolgá nejtőre Molnár Teréziára nézve a vádlásban mondatik, melléki válaszirátához a nevezett nő nyilatkozatát, mely a kérdésses vádat alaptalannak jelenti ki, hogy részegeskedő volna, tagadja, mivel soha életében részeg nem vott.

A 4. vádpont a böjt megtörésével vótolja. Erre nézve előadja, hogy orvosai utasítás következtében a tévén elodeltől tartózkodnia kell; továbbá elő neje folyton betegeskedvén, annak részére főztek húslevest pénteki nap, s ezzel korában pedig a vasorát-éteget főzte, tehát olyan elodelt kellett választania, a mivel legkövöshő volt a vesződség. Ebédet vömlégtől hordatott, a hol pedig válogatni nem lehet.

A magyaráziban bírtó eljárás (5. pont) ügyében a vádlott maga tett jelentést a püspöknek. A kérdésses multság különben nem nyilvános bírtó volt a nem is fekete vasárnap történt, mivel az az idén márcz. 26-án vott, az említett multság pedig márcz. 11-én. Hambalkó I. és Broeska S. kath. polgárok náha nem botránkoztak meg s erről szóló nyilatkozatukat be fogja terjesztetni.

A gyónás kigányolására vonatkozó vádat (6-ik pont) alaptalannak rágalomnak nyilvánítja. Nem igaz, hogy ő David János nyug. plébánost kigányolta volna, sőt ellenkezőleg Rózsa B. plébános gonyolta ki az említett urnak nyilvánhibáját.

A 7. pontra nézve hosszabban nyilatkozik. A rágalmozás vádját visszautasítja. Ha a tisztolendő ur házat meglaggyadta volna, ez okvetlen meglaggyat szerzett volna ellene a világi bíróság útján, mivel még ennél sokkal esakélyebb dolgok miatt is folyton törvénykezik. V. 7. — t nem gonyolta ki, hanem rendro utasította, mivel az egyszer egy lakodalom alkalmával így szólt hozzá: „Hallod-e te kántor, házasság már meg te is, vedd el a pap gazdaszonyának hugát s tizit.” Adnak, hogy „az utczán szántalánokat kirölgésével meglaggyatott” története a következő: Péter-Pál előtti vasárnap a vádlott sógorát kísértö ki a egy heig az utczán-ajtóban beszélgetett vele. A plébános ur kapuja előtt álltannak gazdaszonya, ki egyszerre csak sírva fölkelt, a plébános urat kiülvatta s elpanaszolta annak, hogy ő (Pipis) könyökével mutogatott fölszűtén fölyölt és röhögött. A plébános ur erre haragosan azt mondja: „Kéi már tizni épanaszgal nem lehet. Tevők bejöttök edem lényaszony, ne beszéljen ezzel a neveletlen durvával. Majd tájrok a polgárinostere és

becsületét." A polgármesternek fel is jelentette, a ki előre becsülték, hogy a dolognak hivatalos színezet adni nem akar, arra kérte a vádlottat, hogy ne provokálja a gazdaságot, a mit különben ő addig sem tett.

A 8., 9. és 10. pontra nézve az abban foglaltakat visszautasítja, sem korbély barátai uncsanak, sem parázna dulokát nem ismer; egyet tud ilyen, de azt is a plébános urtól tanulta a vele dalolta sokszor azelőtt. Felesége nem vallástalan, násznapján pedig valóban a közönség javából válaszolta, mert az egyik a női főorvos, a másik rendes tanár.

Megjegyezzük még, hogy Pipis Sándor kántor-tanító Rózsa Béla plébános ellen a vádpontokban foglalt sértő kifejezések miatt fenytő följelentést tett a helybeli járásbíró-ságnál.

H I R E K.

— A vasút. A budapest-zimonyi vasút múltan-rendőri bejárása e hó 23-án d. e. 10 órakor kezdődött. — A bejáró küldöttséget G y ö n g y ö s s y János min. osztálytanácsos vezeti. A küldöttség aznap délelőtt 12 órakor érkezett meg Lacsházára, Kunszentmiklósról d. n. 8 órakor, Szabadzárásra 5 órakor, a hol megháltak a vasuti coupékban. 24-én délelőtt 9—10 órakor érkeztek Kiskőrösre, d. n. 3—4 óra közt Kalocsára, a hol szintén megháltak. 25-én délután fél 1 órakor érkezett meg a küldöttség H a l a s r a. Ott voltak az érkezők közt a közlekedés miniszteriumi részről Gyöngyösi János oszt. tanácsos, Banovits főfelügyelő, Ráth Péter felügyelő, Dorogszági Dénes titkár. A magyar államvasutak részéről Valter aligazgató, Dr. Csáth György egészségügyi tanácsos, Horváth Mór főellenőr, Halász Kázmér főmérnök. A főváros részéről Gerlóczy alpolgármester, Fuchs Gusztáv biz. tag. Pestmegye részéről: Földváry alispán, Bolag főgyógyász, Szilágyi szolgabíró, Beniczky Lajos jegyző. A főállulat részéről Moreier, Basch G., Szilágyi Olivér és dr. Szivák jogbírók. Gulácsi Béla és Stronaszky mérnök stb. Tolnai Lajos az államvasutak igazgatója külön vonaton jött. A kiküldöttek voltak mintegy 40-en. Az állomásnál a város részéről kint voltak: a polgármester, Babó M. főjegyző s a vasuti bizottságnak számos tagja. Az érkezőket Vári Szabó István polgármester üdvözölte. Az érkezők kiszárván az indóház épületében ebédelték, hol 50 személyre volt terítve. Az ebédnél számos folklőszöntő volt: poharat emeltek Földváry Mihály, Babó Mihály, Gyöngyösi János, Szivák Imre, stb. A küldöttség 1/3 körül utazott tovább Szabadkára. Velök mentek Vári Szabó István polgármester és dr. Dobó Monyhárt. — A küldöttek állítása szerint a megnyitás e hó 30-án valószínűleg megtörténhetik. A halasi állomás tisztviselői már legnagyobb részt elfoglalták helyeiket városunkban. — A tisztviselők a következők: S t o i n e r állomásfőnök. Reichenhofer forgalmi tisztviselő egyeztetőmind ügyvit. Kollman Antal személynézetárnok. Van továbbá két pályafelügyelő, egy állomási raktáros, egy állomási máházó és két váltóór.

— Színészet. Völgyi Ferencz színház-társulata, mely jelenleg Baján időzik, még az évben városunkba jó előadásokat tartani. A polgármester a múlt szombaton délutánra többeket értekezletre hívott össze színházi bizottság alakítása végett. Jelen voltak Póth J. dr. Dobó M. Péter M. Hodossy G. id. Gál I. Babó Mihály, Székér Pál, Péter Kálmán és Bernáth Gyula. A polgármester előterjeszté, hogy az érkezendő társulat és a közönség érdekeinek szem előtt tartásával szükséges lenne a városban színházi bizottságot alakítani. E bizottságnak feladata lenne megválogatni az előadások színdarabokat, felügyelni, hogy a társulat a kitűzött műkörtől el ne térjen, s azonkívül oda hatni, hogy a színészet, mint fontos közművelődési tényező, kellő pártolásban részesüljön. Többek felszólalása után azonban kiderült, hogy ilyen színházi bizottság megalakítása nem lehetséges, mivel a bizottság ha nem hivatalos jellegű közszolg. intézmény lesz, hanem csak magán társulat mint ilyen a színház-társulatot anyagi támogatásban

nem részesítheti, s e nélkül pedig a társulat ügyeibe sem avatkozhatik. — Id. Gál Lajos, fölvetette a kérdést, hogy a város nem volna-e hajlandó a régi műszászok-épületet költségen átadkíttatni a társulat számára díj nélkül átengedni? Mint hogy azoban ez a városi közgyűléstől függ, az erre vonatkozó indítványt ott kell betervezni. E szerint az értekezlet minden látható eredmény nélkül oszlott el.

Presbyter-választás. A dunamelléki ref. egyházkerület most folyó superintendenciális gyűlése e hó 22-ikén elhatározta, hogy az egyházkerületben a presbyteriumok a jövő május 19-ikén tartandó superintendenciális gyűlésig változatlanok maradnak; vagyis a presbyterválasztás csakis a gyűlés megtartása után fog megtörténni a körlet minden egyházközösségében. Akkor ugyanis az új választás már a szentesített zsinati törvények alapján fog megtartathatni.

— Lelkész mint vádló. R ó z s a Béla halasi plébános életveszélyes fenyegetés miatt már régebben vádat emelt B e r n á t h Károly és B e r n á t h Gyula halasi lakosok ellen, azt állítván, hogy a nevezettek megvörössel, sőt agyonlövőssel fenyegették őt. Ez ügyben a helybeli járásbíró-ságnál e hó 23-án d. e. 9 órakor tartatott meg a tárgyalás. A panaszlevél felolvastatván, a vádló fontartó panaszát, sőt vádjainak bizonyítása végett hivatkozott arra, hogy Bernáth Károly vádlott már mások, u. m. Péter Imre, Vári Szabó István és Szupor József járásbíró ellen is használt életveszélyes fenyegetéseket. Erre tanukul nevezte Gál Lajos mérnököt, Póth Károly, Vári Szabó István, és Szupor József urakat. — A vádlottak tagadják a vádholi esolekmény elkövetését. Bernáth Gyula vádlott kifogást tesz a vádlónak vádlói képessége ellen, a mennyiben a vádlónak viselt dolgainól azt követelteti, hogy ez bizonyíthatósággal nem bír s ezért kéri a vádló lelkésznek orvosi megvizsgálását. E kívánattól azonban Török Elek járásbíró hákító közholóposo folytán elállott. — A bíró megkísérlő a kibékítést s erre mindkét fél hajlandónak is nyilatkozott: Rózsa Béla lelkész azon feltételt alatt, hogy az ellene indított becsültsérsérségi ügyet szüntessék be — vádlott pedig azon feltételt alatt hogy a vádló távozzék a városból. — A felek a feltételeket el nem fogadván, a hákítás eredményre nem vezetett. A tárgyalás folytán a vádló azon újabb váddal lépott föl, hogy a vádlottak ellene a magánlak megsérsérsésének büntetését is elkövettek. Ez új vád következtében a vádlottak ügyvédje, Berkó Antal, mivel a magánlak megsérsérsésének büntetés a kir. törvényszék hatásköréhez tartozik, az iratokat a kir. törvényszékhez kérte áttétetni. A bíróság ezt el is rendelte, miért is az eljárás az ügyöszi indítvány megtételéig felfüggesztetett, az iratok a kalocsai törvényszékhez áttétettek.

I R O D A L O M.

Petrk Géza kijelentés (Budapest VIII. Státó utca 26.) legközelebb megjelenik az Utókör Nap-tára 1883-ra. Szarkosai Magyar Kukas, a ki nem más, mint Szabó Endre az Utókör szerkesztője. A nap-tár humorisztikus tartalommal s számos képpel jelenik meg. Ára 1 frt. — Ugyanez a kiadónál jelenik meg legközelebb, ily című regény: "Solyomai Ezter, a tüzességi áldozat." Irta Kázméry Dániel. Kázméry a "Flügellelés" munkatára s az utóbbi időben számos színpadi műveléssel szerzett nevet magának. E könyv ára szintén 1 frt.

"Ország-Világ." Az ily című színpadi műveléssel ajánljuk a közönség figyelmébe. Ez az egyetlen, újabb időben keletkezett magyar vállalat, mely egy közleményének iradalmi hasznára, mint illusztrációknak gondos és művészi kivitelére kiválóbb figyelmet fordít. Képeink legnagyobb része magyar művészek által ered s eddig megjelent 8 évfolyama valószínűleg a legjavabb magyar írók rajzainak. A most folyó IV. évfolyam iradalmi s igen érdekes regények közül is. Abrányi Kornélról; s azonkívül minden számban első rangú írők dolgozatai olvashatók. A lap, melynek ezúttal kizárólag a magyar közönség köréből a külföldi képen lapokat, megrendelhető Wilkes és Waldl kiadó-hivatalában, Budapest, koronakereskedés 3. sz. Előzetes ára egész évre 10 frt.

K Ö Z G A Z D A S Á G.

A budapest-zimonyi vasút történetéhez.

A vasút történetére vonatkozólag az "Egyetértés"-ben a következőket olvassuk:

Ezelőtt 14 1/2 évvel, midőn egy embernek agyában a budapest-zimonyi vasút eszméjének szikrája legelőször felvillant, tele volt e vidék légré egy másik közlekedési eszköz iránti lelkesedés melógével; a budapest-esztergomi csatorna kérdése foglalkoztatta akkor az elméket és a vidék érdeklősége nagy hővel karolta fel annak ügyét. Nem csak az indítványozó consortium, de maga a kormány is nagy buzgalommal, nagy szakerő alkalmazásával tanulmányoztatta annak vonalát; hanem akadt egy valaki, a ki eme nagy lelkesedés melódiájába merészen belekiáltott, hogy nem lesz belőbe semmi, és hogy az egész eszme a pium desidériumok országából való s minden költség, mit ráfordítanak, kidobott pénz, mert nem létesíthető s olmondá az okokat is, miért nem. És az a valaki a csatorna ügyétől eltérten igyokozott lángra gyújtani a budapest-zimonyi vasút eszméjének ama szükségét, mely nem is ezen vasut mentén, de távol az ország keleti határbőrlezei tövében: Kolozsavárt villant fel.

Az igyokozot nem maradt hatás nélkül, mert míg egyfelől a csatorna ügye teljesen eljött, dacára annak, hogy annak ólónagy hírneves egyén állott — az ujonnan felvetett vasut kérdése jutott előtérbe; érte az ország közvéleménye érdeklődött, a vonalon létező hirtokosság nagy áldozatok nánlatával törekedett azt megnyerni és már-már a létező központjához jut vala, mert ha Gierovo akkori közlekedési miniszter tárczájától meg nem válik, a mostani eljárás már ő alatta történik meg.

Ándó a mily nagy volt a lelkesedés mellette itthon, annál nagyobb volt az ellenszenv: az irigység, a féltékenység ellene az ország határán, a Lajthán föl, honnan hatalmas tényezők érvényosították befolyásukat, hogy ezt megakadályozzák. — A bevizszályt nem is véve számba, ezen vasuti tervezetnek önmagáért annyi ellenérdek harszait kellett vinni, hogy nagyítás nélkül állítható, hogy mióta vasut épül a világon, hasonló érdeklődelmekkel egy sem jött létre. Így vajudott e vasuti tervezet sok évekön keresztül s mármár a kétkedés homályá tákará annak létrejvetelét, míg végre egy férfunak, felhasználva a befolyása körébe jutott alkalmat, hazafiai ihlettel, tapintatos politikáival annak létet adni sikerült.

A berlini kongresszus alkotásában egyik főtenyező az akkori külügyminiszter Andrássy Gyula gróf az érdem, hogy a vasut immár létezik. Ellökintve az odózus boszniai foglalás lényegétől, az azt magába foglaló berlini nemzetközi szorazódás aktája volt az a moloch, mely előt leörpülték s meghajoltak mindazon hatalmasságok, kiknek reakciója ott az ország fővárosban volt addig az akadály s lett volna talán megölő botlője is e vasutnak. A nevezett grófnak köszönhetik a vasut vonalába eső érdekeltek, a természet mostoha viszonyai által a világ modern forgalmától elszigetelt Tisza-Duna köze, hogy ezen hatalmas közlekedési eszközt megnyerték; de sőt köszönhetik az egész ország, hogy ő benne volt annyi hazafiai érzet annyi eszély, s annyi befolyási súly, hogy épen akkor, s ott adott lendületet az üdvöz eszme megtestosítására, hol és mikor ideje volt a kolosszális ellenérdekekkel szemben ezt hatályosan megteremtési. Ha meggondolja az ember, hogy midőn Magyarországon az anyagi emelkedés tényezőit, a kereskedelem és ipar felvirágoztatását s megörökösödését annyira szökőgli, egy világforgalmi vasuti vonal az országon keresztül, annak fővonalát érintve, sőt mintegy központjául fogadva, rop-pant fontossággal bír, és a gróf e nemzetközi munkájával nemcsak az ország vasútja, de Európának egyik leghatalmasabb forgalmi vonala lón megalkotva. És egy oly mű, melyért e vasut történetében hála emlíek mérdik az Andrássy Gyula nevéhez.

